

Sygnatura akt VII U 3368/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 10 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

Protokolant:st. sek. sąd. Marta Jurga

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2016 r. w Poznaniu

przy udziale ubezpieczonego L. K.

odwołania (...) im. (...) w P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P.

z dnia 29 października 2015 roku Nr (...)

w sprawie (...) im. (...) w P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w P.

o podstawę wymiaru składek

1. oddała odwołanie,
2. zasądza od odwołującego na rzecz pozwanego organu rentowego kwotę 180 (słownie: sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 października 2015 roku nr (...) adresowaną do (...) im. (...) w P. i **L. K.**, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., działając na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.) i art. 81 ust. 1, 5 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581 ze zm.) stwierdził, iż niżej wskazany przychód osiągnięty przez L. K. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek: (...) im. (...) w P. z siedzibą w P. ul. (...) stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne, która wynosi:

Okres (rrrr/mm)	ubezpieczenie emerytalne	ubezpieczenie rentowe	ubezpieczenie chorobowe	ubezpieczenie wypadkowe	ubezpieczenie zdrowotne

(...)	2 536,97 zł	2 536,97 zł	2 536,97 zł	2 536,97 zł	2 189,15 zł
-------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy przytoczył treść przepisów stanowiących jej podstawę oraz zapisy „Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (...) im. (...) w P.” i podał, że płatnik składek naliczył za osobę ubezpieczoną składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od podstaw wymiaru:

Okres (rrrr/mm)	ubezpieczenie emerytalne	ubezpieczenie rentowe	ubezpieczenie chorobowe	ubezpieczenie wypadkowe	ubezpieczenie zdrowotne
(...)	1 536,97 zł	1 536,97 zł	1 536,97 zł	1 536,97 zł	1 326,25 zł

Organ rentowy wskazał, że płatnik składek w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne nie uwzględnił przychodu osiągniętego przez osobę ubezpieczoną z tytułu wypłaconych pracownikowi świadczeń finansowanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w łącznej kwocie 1 000,00 zł.

Osoba ubezpieczona otrzymała:

- dofinansowanie kosztów wypoczynku w lipcu 2012 roku – w kwocie 1 000,00 zł.

Organ rentowy uznał, że pracodawca wypłacał pracownikom dofinansowanie kosztów wypoczynku indywidualnego pracowników i ich dzieci w oparciu o kryteria inne niż socjalne, tj. kierując się faktem nieposiadania lub posiadania dzieci, następnie faktem pobierania zasiłków rodzinnych i/lub zasiłków czy dodatków pielęgnacyjnych na dzieci.

Odwołanie od powyżej opisanej decyzji wywiódł płatnik składek (...) im. (...) w P., zaskarżając ją w całości i wnosząc o:

1) uwzględnienie odwołania i zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że przychód z tytułu świadczeń finansowanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (...) im. (...) w P. osiągnięty przez osobę ubezpieczoną w okresie (...) w kwocie 1 000,00 zł nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne,

2) zasądzenie od organu na rzecz odwołującego kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odwołujący płatnik składek podkreślił, że w judykaturze niekwestionowane jest, że nie ma ustawowego wymogu składania oświadczeń o sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, tak jak nie ma ustawowego zakazu stosowania innych sposobów ustalenia sytuacji pracownika. Przyznał, że Regulamin, będący przedmiotem analizy pozwanego organu, nie przewiduje składania oświadczeń o wysokości dochodu na członka rodziny. Przyjęte w nim kryteria pozwalają jednak w miarodajny i obiektywny sposób ustalić sytuację pracownika we wszystkich trzech aspektach, wymienionych w przepisie art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Podkreślił, że z celami funduszu socjalnego, wynikającymi z ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych w pełni korespondują przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych. Uznał więc, że przyjęta u niego ocena sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej osób uprawnionych przez odniesienie do faktu posiadania dzieci, liczby dzieci, wieku, stanu zdrowia, prawa do zasiłku rodzinnego, zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku pielęgnacyjnego jest zgodna z celem przyznanego świadczenia socjalnego. Ustalenie wysokości świadczenia - przez nawiązanie do oceny sytuacji

materialnej pracownika, dokonywanej według zasad wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych – w wyczerpujący, obiektywny i miarodajny sposób uwzględnia różnice w poziomie życia osób uprawnionych.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości oraz o zasądzenie od płatnika składek na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany powtórzył argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Odnosząc się do zarzutów odwołującego stwierdził, że płatnik składek nie analizował w stosunku do wszystkich osób ubiegających się o wypłatę świadczeń z ZFŚS, ile osób prowadzi z zainteresowanymi gospodarstwo domowe, ile osób pozostaje na ich utrzymaniu, jaki jest ich majątek, jakie osiągają dodatkowe dochody, czy i w jakiej wysokości dochody osiągają pozostali członkowie rodzin. Jedynym kryterium był fakt posiadania dzieci lub ich brak. Pracownicy, którzy nie posiadali dzieci otrzymywali świadczenie w wysokości kwoty bazowej podanej w Komunikacie. Ponadto w przypadku pracowników posiadających dzieci brano pod uwagę fakt wypłaty na dziecko do czasu ukończenia szkoły średniej nie dłużej niż do 21 roku życia zasiłku rodzinnego, dodatku pielęgnacyjnego, zasiłku pielęgnacyjnego lub brak takiej wypłaty. Tak więc uzależnienie wartości przyznanego świadczenia od faktu posiadania dzieci, a następnie od przyznania prawa do świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych na te dzieci nie oznacza uwzględnienia łącznie sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej zainteresowanych, czego wymaga ustawa.

Sąd Okręgowy nie wzywał **L. K.** do udziału w postępowaniu odrębnym postanowieniem, bowiem był on już stroną postępowania administracyjnego przed organem rentowym i adresatem decyzji, stając się automatycznie stroną postępowania odwoławczego.

Ubezpieczony nie zajął żadnego stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) im. (...) w P. działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym, przepisów wykonawczych do tej ustawy oraz statutu.

Płatnik składek w dokumencie (...) podał dane ewidencyjne i identyfikacyjne zgodnie z dokumentacją źródłową. Rozlicza się z Urzędem Skarbowym na zasadach ogólnych – pełna księgowość.

Dowód: bezsporne, protokół kontroli w aktach pozwanego.

U odwołującego płatnika składek tworzony jest Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

W 2012 roku u odwołującego obowiązywało Zarządzenie nr (...) Rektora (...) im. (...) w P. z dnia 20 stycznia 2010 roku w sprawie wprowadzenia „Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (...) im. (...)” znowelizowane:

- Zarządzeniem nr (...) z dnia 6 kwietnia 2011 roku zmieniające zarządzenie w sprawie wprowadzenia „Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (...) im. (...) w P.” oraz

- Zarządzeniem nr (...) z dnia 15 grudnia 2011 roku zmieniające zarządzenie w sprawie wprowadzenia „Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (...) im. (...) w P.”.

Jednolity tekst regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych został wprowadzony obwieszczeniem nr (...) Rektora (...) im. (...) w P. z dnia 19 kwietnia 2012 roku.

Zgodnie z treścią § 4 Regulaminu Funduszem administruje Rektor (ust. 1). Podział i wydatkowanie środków z Funduszu następuje w oparciu o roczny plan rzeczowo – finansowy uzgodniony z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi w (...).

W myśl § 5 Regulaminu świadczenia z Funduszu przyznaje Rektor w uzgodnieniu odpowiednio z Międzyzwiązkowym Zespołem ds. przyznawania świadczeń z funduszu socjalnego lub Międzyzakładowym Zespołem ds. mieszkaniowych (ust. 1). Przyznanie i wysokość świadczeń z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Świadczenia przyznaje się w formie pieniężnej (ust. 3).

Stosownie do § 7 ust. 1 Regulaminu do świadczeń z Funduszu uprawnieni są:

- a) pracownicy zatrudnieni w (...) co najmniej 3 miesiące w poprzednim roku kalendarzowym,
- b) emeryci i renciści – byli pracownicy (...), którzy prawa emerytalne i rentowe nabyli w (...),
- c) współmałżonek po zmarłym pracowniku lub emerycie lub renciście,
- d) osoby pobierające świadczenie rehabilitacyjne,
- e) uczestnicy stacjonarnych studiów doktoranckich, począwszy od drugiego roku studiów,
- f) dzieci osób wymienionych pod lit. a) – e).

Z kolei w myśl § 7 ust. 2 Regulaminu dziećmi osób, o których mowa w ust. 1 lit. a) – e) są dzieci własne, przysposobione, przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej osób, o których mowa w ust. 1 lit. a) – e):

- a) na które pobierany był zasiłek rodzinny lub zasiłek pielęgnacyjny przez cały poprzedni rok kalendarzowy, do czasu ukończenia przez dziecko nauki w szkole średniej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia,
- b) na które pobierany był dodatek pielęgnacyjny,
- c) pozostałe dzieci, do czasu ukończenia przez dziecko nauki w szkole średniej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia,
- d) dzieci po zmarłym pracowniku, do czasu ukończenia przez dziecko nauki w szkole średniej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia,
- e) dzieci po zmarłym emerycie i renciście, do czasu ukończenia nauki w szkole średniej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia.

Zgodnie z § 7 ust. 4 Regulaminu w celu aktywizacji zawodowej kobiet pracownice, zatrudnione w (...) w co najmniej połowie wymiaru etatu, są uprawnione do dofinansowania opieki nad dziećmi w żłobkach i przedszkolach. Dofinansowanie nie przysługuje w okresie urlopu bezpłatnego udzielonego na wniosek pracownicy oraz w okresie urlopu wychowawczego pracownicy.

W myśl § 9 ust. 1 Regulaminu fundusz socjalny przeznacza się na:

- a) dofinansowanie kosztów wypoczynku indywidualnego pracowników i ich dzieci,
- b) dofinansowanie kosztów wypoczynku zorganizowanego przez podmioty prowadzące działalność w tym zakresie, w formie wczasów, kolonii, obozów i zimowisk, w tym również połączonego z nauką, pobytu na leczeniu sanatoryjnym, w placówkach leczniczo – sanatoryjnych, rehabilitacyjno – szkoleniowych i leczniczo – opiekuńczych oraz przejazdów związanych z tym wypoczynkiem i pobytem na leczeniu – dzieci, do czasu ukończenia przez dziecko nauki w szkole średniej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia,
- c) dofinansowanie kosztów kolonii zdrowotnych i rehabilitacyjnych, leczenia sanatoryjnego, w placówkach leczniczo – sanatoryjnych, rehabilitacyjno – szkoleniowych i leczniczo – opiekuńczych oraz przejazdów związanych z tym

pobytem – dzieci niepełnosprawnych, do czasu ukończenia przez dziecko nauki w szkole średniej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, oraz opiekuna,

d) dofinansowanie opieki nad dziećmi w żłobkach i przedszkolach,

e) dofinansowanie dorocznego pikniku okolicznościowego organizowanego przez (...) dla pracowników, emerytów i rencistów (...) oraz członków ich rodzin,

f) dofinansowanie rocznych kosztów działalności sportowej dla pracowników (...) organizowanej w obiektach sportowych (...) w wysokości nie większej niż 50 % kosztów.

Zgodnie z § 11 Regulaminu osoby, o których mowa w § 7 ust. 1 i 2 otrzymują świadczenia z funduszu socjalnego według następujących zasad:

1) pracownicy, którzy nie posiadają dzieci, otrzymują świadczenia w wysokości 100 % ustalonej kwoty,

2) pracownicy, którzy posiadają dzieci, na które pobierany był zasiłek rodzinny przez cały poprzedni rok kalendarzowy, do czasu ukończenia przez dziecko nauki w szkole średniej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo na które pobierany był dodatek pielęgnacyjny, otrzymują świadczenie w wysokości 140 % ustalonej kwoty,

3) pracownicy, którzy posiadają dzieci, na które pobierany był zasiłek pielęgnacyjny przez cały poprzedni rok kalendarzowy, do czasu ukończenia przez dziecko nauki w szkole średniej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, otrzymują świadczenie w wysokości 130 % ustalonej kwoty,

4) pracownicy, którzy posiadają dzieci, wymienione w § 7 ust. 2 lit. c) otrzymują świadczenie w wysokości 120 % ustalonej kwoty,

5) pracownicy, o których mowa w pkt 4, którzy posiadają więcej niż dwoje uprawnionych dzieci, mogą otrzymać podwyższone świadczenie do wysokości 150 % ustalonej kwoty,

6) doktoranci otrzymują świadczenie w wysokości 80 % ustalonej kwoty,

7) dzieci wymienione w § 7 ust. 2 lit. a) i b) otrzymują świadczenie w wysokości 60 % ustalonej kwoty,

8) dzieci wymienione w § 7 ust. 2 lit. c) – e) otrzymują świadczenie w wysokości 50 % ustalonej kwoty,

9) osoby, które posiadają dzieci wymienione w § 9 ust. 1 lit. c) lub w § 10 ust. 1 lit. c) mogą otrzymać dodatkowe świadczenie w wysokości 150 % ustalonej kwoty,

10) osoby, których dzieci korzystają z wypoczynku, o którym w § 9 ust. 1 lit. b) lub w § 10 ust. 1 lit. b) otrzymują tylko świadczenie w wysokości określonej w pkt 7 – 8,

11) emeryci, renciści, współmałżonek po zmarłym pracowniku albo emerycie lub renciście oraz osoby pobierające świadczenie rehabilitacyjne otrzymują świadczenie w wysokości odpowiadającej kwocie wyliczonej zgodnie z § 10 ust. 1 podzielonej przez ilość uprawnionych osób,

12) w przypadku małżonków zatrudnionych w (...) świadczenia wymienione w pkt 7 – 8 przysługują każdemu z nich.

W myśl § 46 Regulaminu wypłaty świadczeń z funduszu socjalnego na uzupełnienie kosztów wypoczynku indywidualnego dokonuje się na podstawie wniosku osoby uprawnionej złożonego w danym roku kalendarzowym (ust. 1).

Wnioski o wypłatę świadczenia winny być złożone w terminach określonych w komunikacie Rektora i Międzyzwiązkowego Zespołu ds. przyznawania świadczeń z funduszu socjalnego (ust. 3).

Realizacja przyznanych świadczeń z funduszu socjalnego dokonywana jest w terminach uzgodnionych przez Rektora i Międzyzwiązkowy Zespół ds. przyznawania świadczeń z funduszu socjalnego z Kwesturą i D. Płac i Stypendiów (ust. 4).

Wyплаты świadczeń z funduszu socjalnego na dofinansowanie opieki nad dziećmi, o której mowa w § 7 ust. 4 dokonuje się na wniosek pracownicy, złożony w danym roku kalendarzowym. Do wniosku dołącza się dokument potwierdzający sprawowanie opieki nad dzieckiem w formie określonej w § 7 ust. 4 (ust. 5).

W Komunikacie Rektora (...) im. (...) w P. i Międzyzwiązkowego Zespołu ds. rozdziału funduszu socjalnego z dnia 23 lutego 2012 roku w sprawie wypłaty i wysokości kwot z funduszu socjalnego środków na uzupełnienie kosztów wypoczynku indywidualnego na rok 2012 określono, iż:

1) pracownicy zatrudnieni w (...) w P. co najmniej 3 miesiące w poprzednim roku kalendarzowym oraz przechodzący na emeryturę lub rentę w roku 2012:

- niemający uprawnionych dzieci otrzymują świadczenie w wysokości 1 000,00 zł,
- mający dzieci, na które pobierali zasiłek rodzinny lub dodatek pielęgnacyjny przez cały rok kalendarzowy do czasu ukończenia przez dziecko nauki w szkole średniej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia otrzymują świadczenie w wysokości 1 400,00 zł,
- mający dzieci, na które pobierany był zasiłek pielęgnacyjny przez cały poprzedni rok kalendarzowy, do czasu ukończenia przez dziecko nauki w szkole średniej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia otrzymują świadczenie w wysokości 1 300,00 zł,
- mający więcej niż dwoje uprawnionych dzieci, do czasu ukończenia przez dziecko nauki w szkole średniej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia otrzymują świadczenie w wysokości 1 500,00 zł,
- mający dzieci, na które nie pobierali zasiłku rodzinnego, pielęgnacyjnego lub dodatku pielęgnacyjnego do czasu ukończenia przez dziecko nauki w szkole średniej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia otrzymują świadczenie w wysokości 1 200,00 zł,

2) dzieci uprawnionych pracowników:

- na które pobierany był przez cały poprzedni rok kalendarzowy zasiłek rodzinny lub pielęgnacyjny do czasu ukończenia przez dziecko szkoły średniej jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia otrzymują świadczenie w wysokości 600,00 zł,
- na które pobierany był dodatek pielęgnacyjny otrzymują świadczenie w wysokości 600,00 zł,
- na które nie jest pobierany zasiłek rodzinny lub pielęgnacyjny do czasu ukończenia przez dziecko szkoły średniej jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia otrzymują świadczenie w wysokości 500,00 zł.

W Komunikacie wskazano, że w celu otrzymania wypłaty z funduszu socjalnego na rok 2012 środków na uzupełnienie kosztów wypoczynku indywidualnego, każda uprawniona osoba zobowiązana jest wypełnić wniosek zatytułowany: „Wniosek o wypłacenie z funduszu socjalnego na rok 2012 środków na uzupełnienie kosztów mojego wypoczynku oraz dzieci”.

W Komunikacie określono również terminy wypłat:

- na dzień 10 lipca lub 29 lipca 2012 roku w przypadku pracowników niebędących nauczycielami akademickimi,
- na dzień 1 sierpnia 2012 roku w przypadku nauczycieli akademickich,

- na dzień 1 sierpnia 2012 roku w przypadku uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich począwszy od drugiego do piątego roku studiów,

- w okresie od 4 września do 16 listopada 2012 roku w przypadku emerytów i rencistów (...) w P., współmałżonków, dzieci po zmarłym pracowniku, emerycie lub renciście.

Dowód: bezsporne, obwieszczenie nr (...) Rektora (...) im. (...) w P. z dnia 19 kwietnia 2012 roku w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu „Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (...) im. (...) w P.” wraz z załącznikiem, Komunikat Rektora (...) im. (...) w P. i Międzyzwiązkowego Zespołu ds. Rozdziału Funduszu Socjalnego z dnia 23 lutego 2012 roku w sprawie wysokości wypłaty i wysokości kwot z funduszu socjalnego środków na uzupełnienie kosztów wypoczynku indywidualnego na rok 2012, protokół kontroli w aktach pozwanego.

W 2012 roku pracownicy odwołującego (...) im. (...) w P., w tym **L. K.**, korzystali ze świadczeń Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, uzyskując świadczenia w postaci dofinansowania kosztów wypoczynku indywidualnego pracowników oraz ich dzieci.

W przypadku tych świadczeń pracownicy składali wnioski.

Pracownicy posiadający dzieci i pobierający zasiłki rodzinne, dodatki pielęgnacyjne i zasiłki pielęgnacyjne byli zobowiązani przedstawić decyzje potwierdzające prawo do tych świadczeń. We wniosku podawali swoje imię i nazwisko, stanowisko i jednostkę organizacyjną, imię i nazwisko dziecka, stopień pokrewieństwa, rok urodzenia dziecka.

Pracownicy posiadający dzieci lecz niepobierający zasiłków rodzinnych, dodatków pielęgnacyjnych i zasiłków pielęgnacyjnych we wniosku wpisywali swoje imię i nazwisko, stanowisko i jednostkę organizacyjną, imię i nazwisko dziecka, stopień pokrewieństwa, rok urodzenia dziecka.

Ponadto przedstawiali zaświadczenia o uczęszczaniu dzieci do szkoły ponadgimnazjalnej.

Pracownicy nieposiadający dzieci składali tylko wniosek, w którym podawali swoje imię i nazwisko, stanowisko i jednostkę organizacyjną.

Pracownicy nie składali oświadczeń o swojej sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej.

Dowód: bezsporne, zeznania K. A. w aktach pozwanego.

Ubezpieczony **L. K.**, pracownik niebędący nauczycielem akademickim, zatrudniony na stanowisku portiera w C. M., otrzymał w lipcu 2012 roku dofinansowanie kosztów wypoczynku w kwocie 1 000,00 zł.

Ubezpieczony wpisał w odpowiednich rubrykach wniosku swoje imię i nazwisko, stanowisko i jednostkę organizacyjną (...) w P..

Ubezpieczony został zaliczony do grupy uprawnionych wymienionej w § 11 pkt 1 Regulaminu.

Dowód: wniosek k. 39; lista płac w aktach pozwanego.

W dniu 29 października 2015 roku ZUS wydał zaskarżoną decyzję nr (...).

Odwołujący (...) w 2012 roku nie badał sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej przy przyznawaniu świadczeń w postaci dofinansowania kosztów wypoczynku indywidualnego w przypadku pracowników nieposiadających dzieci.

Z kolei odwołujący (...) w 2012 roku badał sytuację życiową, rodzinną i materialną przy przyznawaniu świadczeń w postaci dofinansowania kosztów wypoczynku indywidualnego w przypadku pracowników posiadających dzieci.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów.

Sąd uznał za w pełni wiarygodne dokumenty zgromadzone w sprawie, albowiem zostały one sporządzone przez powołane do tego osoby, w ramach przysługujących im kompetencji oraz w przewidzianej przez prawo formie. Nadto dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania, a i Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu. Dokumenty prywatne stanowiły dowód tego, że osoby, które je podpisały złożyły oświadczenia zawarte w tych dokumentach.

Fakt niekwestionowania przez strony treści kserokopii dokumentów znajdujących się w aktach sprawy pozwolił nadto na potraktowanie tychże kserokopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Sąd nie uwzględnił wniosku odwołującego o przesłuchanie w charakterze świadka K. A., zatrudnionej u odwołującego na stanowisku Przewodniczącej Komisji Zakładowej (...) im. (...) w P., mając na uwadze, że osoba ta złożyła bardzo obszerne zeznania w toku kontroli prowadzonej przez ZUS na okoliczność zasad przyznawania świadczeń finansowanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Zauważyć należy, że świadkowie mają za zadanie przedstawić relację z zaobserwowanych przez siebie faktów, co też K. A. uczyniła w sposób kompletny i wystarczający w toku kontroli.

Sąd pominął również dowód z przesłuchania w charakterze świadka H. C., zatrudnionej na stanowisku kierownika D. Socjalnego, zawnioskowany dopiero podczas rozprawy, bowiem okoliczności związane ze sposobem i trybem składania, a następnie rozpatrywaniem wniosków o dofinansowanie kosztów wypoczynku, zaliczaniem do danej grupy uprawnionych do świadczeń z ZFŚS wynikają z dokumentów złożonych w sprawie, a zwłaszcza z przedmiotowego Regulaminu. W ocenie Sądu odwołujący zmierzał do dowodzenia twierdzeń faktycznych, których prawdziwość została już wykazana zgodnie z jego zamiarem. Zresztą przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka H. C. mogłoby spowodować zwłokę w rozpoznaniu sprawy.

Należy podkreślić, że oceny wyrażane przez świadków, w niniejszej sprawie w zakresie oceny obowiązującego u odwołującego systemu różnicowania wysokości wypłat z Funduszu, nie miałyby żadnego znaczenia. Również zeznania świadków co do okoliczności prawnych byłyby bez znaczenia dla Sądu.

Sąd Najwyższy wielokrotnie już wyjaśniał, że postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter kontrolny. Postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym, weryfikującym ustalenia dokonane przez organ rentowy.

W ocenie Sądu organ rentowy dokonał koniecznych ustaleń faktycznych. Co istotne, stan faktyczny sprawy pozostawał bezsporny między stronami, które różniły się co do tego, czy dokonane przez odwołujący (...) wypłaty świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych należy wyłączyć z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne, w tym, czy okoliczności podnoszone w odwołaniu i w toku postępowania mogą mieć wpływ na rozstrzygnięcie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a, a więc między innymi pracowników, stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12 (zastrzeżenia nie mają znaczenia w sprawie).

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3 (zastrzeżenia nie mają znaczenia w sprawie).

Art. 4 pkt 9 ustawy jako przychód definiuje: przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy.

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 ze zm.) za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Przedmiotem sporu w sprawie było to, czy kwota przypisana ubezpieczonemu **L. K.** jako przychód w miesiącu wskazanym w zaskarżonej decyzji i szczegółowo opisana powyżej stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz, czy w związku z tym prawidłowo kwotę tę doliczono do przychodu osiągniętego przez osobę ubezpieczoną we wskazanym w decyzji miesiącu.

Poza sporem pozostaje, że ubezpieczony **L. K.** został zaliczony do grupy pracowników nieposiadających dzieci.

Stwierdzić należy na wstępie, iż świadczenia przyznane i wypłacone przez odwołujący (...) im. (...) w P. pracownikom, w tym osobie ubezpieczonej, z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w postaci dofinansowania kosztów wypoczynku indywidualnego pracowników i ich dzieci w 2012 roku stanowiły przychód ubezpieczonych w rozumieniu wyżej cytowanych przepisów. To, że świadczenia pieniężne stanowią przychód nie może budzić jakichkolwiek wątpliwości, skoro niewątpliwie świadczenia pieniężne są elementem przychodu ze stosunku pracy, stosownie do treści art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Jak wynika wprost z treści art. 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych za przychody ze stosunku pracy uznaje się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne z tym związane.

Skoro zatem sporna w sprawie kwota stanowi, w świetle powyższego, przychód w rozumieniu art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w następnej kolejności należało ustalić, czy kwota ta podlega wyłączeniu z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne osoby ubezpieczonej.

Stosownie do treści §1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 2236 ze zm.) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z zastrzeżeniem art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Paragraf 2 ust. 1 rozporządzenia zawiera zamknięty katalog wyłączeń określonych przychodów z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. W pkt 19 wskazano, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

W tej części rozważań należy określić, jakie warunki musi spełniać świadczenie, by mogło być uznane za przeznaczone na cele socjalne.

Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 111 ze zm.) działalność socjalną stanowią: usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Powyższy przepis zawiera definicję legalną działalności socjalnej pracodawcy, która może być finansowana ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, przy czym jest to definicja węższa, aniżeli zawarta w art. 16 Kodeksu pracy, w którym wskazano, iż pracodawca, stosownie do możliwości i warunków, zaspokaja socjalne, bytowe i kulturalne potrzeby swoich pracowników. Oznacza to, że tylko formy działalności socjalnej wymienione w ustawie mogą być finansowane ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (vide: Katarzyna Piecyk, Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, Wolters Kluwer sp. z o.o., Warszawa 2011).

Powyższa definicja sugeruje, iż sfinansowanie wymienionej powyżej działalności ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oznacza, iż sfinansowanie to mieści się w pojęciu celów socjalnych. Wniosek taki jednak nie jest trafny, bowiem dla uznania, iż określone świadczenie ma charakter socjalny niezbędne jest także przestrzeganie pozostałych przepisów ustawy, w tym art. 8 ust. 1 i 2 oraz regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., I UK 121/09 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2012 r., I UK 140/12).

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Ust. 2 wskazuje, iż zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Regulamin taki stanowi źródło prawa pracy (art. 9§1 kp) i jego przestrzeganie należy do obowiązków pracodawcy jako dysponenta środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Regulamin jako źródło prawa pracy musi być oczywiście zgodny z przepisami powszechnie obowiązującymi, a zatem także z przepisami ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Spełnianie świadczeń z Funduszu stanowi realizację obowiązku zaspokajania socjalnych potrzeb pracownika, będącego jedną z podstawowych zasad prawa pracy i zarazem jednym z podstawowych obowiązków pracodawcy, jako strony stosunku pracy. Realizacja ta następuje ze specjalnie powołanego w tym celu Funduszu, tworzonego z odpisów od przeciętnych wynagrodzeń lokowanych na koncie bankowym, którego majątek ma odrębny byt od majątku samego pracodawcy i którym pracodawca bezpłatnie administruje oraz przyznaje świadczenia zgodnie z ustawą i regulaminem działalności socjalnej, a samo przekazanie środków na Fundusz i wydatkowanie tych środków podlega kontroli związkowej z możliwością wystąpienia na drogę sądową ze stosownymi roszczeniami.

Wskazać należy, iż obowiązkową treść regulaminu stanowią postanowienia określające zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej oraz zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu. W Regulaminie obowiązującym u odwołującego płatnika składek, w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia sprawy, wskazano, iż środki Funduszu są przeznaczane między innymi na dofinansowanie kosztów wypoczynku indywidualnego pracowników oraz ich dzieci (§ 9 ust. 1 lit. a). Świadczenie wypłacone osobie ubezpieczonej zostało zatem przewidziane w Regulaminie jako świadczenie socjalne. Nadto w Regulaminie wskazano, że Funduszem administruje Rektor (§ 4 ust. 1). Podział i wydatkowanie środków Funduszu następuje w oparciu o roczny plan rzeczowo – finansowy uzgodniony z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi w (...) (§ 4 ust. 2). Świadczenia z Funduszu przyznaje Rektor w uzgodnieniu odpowiednio z Międzyzwiązkowym Zespołem ds. Przyznawania Świadczeń z Funduszu Socjalnego (§ 5 ust. 1).

Sam jednak fakt, że sporne świadczenie zostało przewidziane w Regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (...) im. (...) w P. i mogło być tym samym wypłacone osobie ubezpieczonej nie oznacza, iż miało ono charakter socjalny. Dla takiego stwierdzenia niezbędne jest bowiem, by świadczenie to zostało wypłacone zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i Regulaminie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

W okolicznościach sprawy nie sposób jednak uznać, aby świadczenie wypłacone osobie ubezpieczonej miało charakter socjalny i tym samym, by można jego wartość wyliczyć z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

W judykaturze dominuje pogląd, zgodnie z którym przyznawanie świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych wymaga stosowania kryteriów socjalnych z art. 8 ust. 1 ustawy. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w motywach wyroku z dnia 20 sierpnia 2001 roku, I PKN 579/00 (OSNP 2003 nr 14, poz. 331), treść art. 8 ust. 1 ustawy uzasadnia tezę, że pracodawca nie może ustalić w regulaminie warunków korzystania przez osoby uprawnione z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu według wybranych przez siebie kryteriów, z pominięciem naczelnej zasady wyrażonej w tym przepisie, tej mianowicie, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu zostały uzależnione wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie upoważnia do tworzenia takich zasad podziału funduszu socjalnego, które pozostawałyby w sprzeczności z jej art. 8 ust. 1, ten zaś przepis wyraźnie powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową, rodzinną i materialną osób uprawnionych. Jest to tzw. kryterium socjalne, którego przyjęcie przez ustawodawcę prowadzi do wniosku, że jest wykluczone przyznawanie ulgowych usług i świadczeń z Funduszu ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości, według zasady "każdemu po równo".

Pogląd ten był następnie wielokrotnie powtarzany w orzeczeniach Sądu Najwyższego, w których akcentowano sprzeczność z ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wydatkowania środków Funduszu na finansowanie ulgowych usług i świadczeń oraz dopłat z pominięciem wspomnianych kryteriów socjalnych (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2004 r., I PK 22/03, OSNP 2005 nr 6, poz. 80; z dnia 16 sierpnia 2005 r., I PK 12/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 182; z dnia 6 lutego 2008 r., II PK 156/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 96). W wyroku z dnia 16 września 2009 r., I UK 121/09 (OSNP 2011 nr 9-10, poz. 133) Sąd Najwyższy podkreślił, że podstawowa zasada dysponowania środkami funduszu została określona w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Zasada ta stanowi, że przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu powinny być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Nie ma w tym zakresie wyjątków. Nawet regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może zmienić tej zasady. Stąd świadczenia wypłacone przez pracodawcę z pominięciem owej zasady podstawowej nie mogą być ocenione w sensie prawnym jako świadczenia socjalne, a jeżeli tak, to nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. Innymi słowy pomoc z funduszu może być dokonywana jedynie wówczas, gdy uzależnia się jej przyznawanie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika (podobnie w wyroku z dnia 20 czerwca 2012 r., I UK 140/12, z dnia 8 stycznia 2014 r., I UK 202/13, z dnia 10 lipca 2014 r., II UK 472/13).

Odmienne poglądy Sąd Najwyższy wyraził natomiast w wyroku z dnia 23 października 2008 roku, II PK 74/08 (OSNP 2010 nr 7-8, poz. 88) stwierdzając, że przepis art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie odnosi się do całości działalności socjalnej w rozumieniu art. 2 pkt 1 tej ustawy, a jedynie do ulgowych świadczeń i usług.

W literaturze akceptując powyższy pogląd Sądu Najwyższego (por. P. Prusinowski: Kryteria socjalne a dystrybucja środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, Monitor Prawa Pracy 2010 nr 10, s. 621-626 oraz I. Sierpowska: Nowe spojrzenie na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w orzecznictwie Sądu Najwyższego, Monitor Prawa Pracy 2010 nr 6, s. 288-290), zwraca się uwagę na niejednoznaczne wyniki językowej wykładni przepisów ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, skłaniające do sięgania po inne metody interpretacji tekstu tego aktu prawnego i uzasadniające zastosowanie wykładni funkcjonalnej.

Odwołując się do wykładni funkcjonalnej przepisów ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych podkreśla się, że termin socjalny używany w prawie pracy, tj. w Kodeksie pracy i ustawie o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie jest tożsamy ze znaczeniem nadawanym mu w przepisach prawa publicznego. Termin socjalny jest w ujęciu norm prawa publicznego oceniany przez pryzmat podstawowej funkcji każdego państwa, która materializuje się w obowiązku pomocy obywatelom, którzy pozostają w ubóstwie i nie mogą zapewnić sobie podstawowych potrzeb egzystencjalnych. Pomoc socjalna państwa z reguły ukierunkowana jest na podmioty niemające innych środków do życia. Stosowane dochodowe kryteria ubóstwa oscylują poniżej minimalnego wynagrodzenia lub emerytury. Adresatami środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych są natomiast osoby posiadające stałe dochody (wynagrodzenie, emeryturę lub rentę). Ocena zakresu pomocy socjalnej wobec podmiotów uprawnionych do korzystania z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych znajduje punkt wyjścia na innym poziomie statusu majątkowego niż w sytuacji pomocy społecznej realizowanej przez państwo. Ma to swoje odzwierciedlenie w przepisach ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Socjalny charakter działalności w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych jest też pojęciowo szerszy niż powinność zaspokajania potrzeb socjalnych wyartykułowana w art. 16 kp i art. 94 pkt 8 kp. Przejawy działalności socjalnej są wprawdzie ukierunkowane na jednostkę, ale dopuszczalny jest także ich zbiorowy charakter. Niektóre przejawy działalności socjalnej mogą zatem dotyczyć przedsięwzięć wspólnych dla większej liczby uprawnionych. W tym ostatnim przypadku to istota poszczególnych usług determinuje, czy kryterium socjalne określone w art. 8 ust. 1 ustawy powinno mieć wpływ na ich dystrybucję.

Jak wskazuje Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 lipca 2014 roku, II UK 472/13 (Lex 1539468) nawet zwolennicy poglądu wyrażonego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2008 roku, II PK 74/08, zwracają uwagę, że dokonując przewartościowania spojrzenia na reguły wydatkowania środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, nie można tracić z pola widzenia zasadniczego celu wynikającego z funkcji socjalnej realizowanej przez pracodawców. Uwzględnienie argumentów funkcjonalnych nie może prowadzić do wykładni rozszerzającej. Fundusz jest bowiem instytucją mającą łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin, a jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach. Realizowanie ze środków Funduszu innych celów dopuszczalne jest w ograniczonym zakresie i jedynie w przypadkach, gdy jego podstawowa funkcja ze względu na uwarunkowania podmiotowe traci rację bytu. Wydatkowanie środków Funduszu z pominięciem sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej musi być oceniane w odniesieniu do poszczególnych okoliczności faktycznych, a przede wszystkim zważywszy na stronę podmiotową, zarówno pracodawców, jak i ogółu uprawnionych. Postulat ten zmusza do oceny konkretnego przypadku i do zbadania, czy w danych okolicznościach przy wydatkowaniu środków funduszu uprawnione było odstępianie od ustawowych wyznaczników przyznania świadczenia (aspekt indywidualny).

W tym miejscu przypomnieć należy, że odwołujący (...) argumentował, że przyjęta u niego ocena sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej osób uprawnionych przez odniesienie do faktu posiadania dzieci, liczby dzieci, wieku, stanu zdrowia, prawa do zasiłku rodzinnego, zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku pielęgnacyjnego jest zgodna z celem przyznanego świadczenia socjalnego. Ustalenie wysokości świadczenia - przez nawiązanie do oceny sytuacji materialnej pracownika, dokonywanej według zasad wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych - w wyczerpujący, obiektywny i miarodajny sposób uwzględnia różnice w poziomie życia osób uprawnionych. Odwołujący dowodził, że świadczenie wypłacone osobie ubezpieczonej miało charakter socjalny i tym samym można jego wartość wyłączyć z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

I tak odwołujący twierdził, że ustalenia pozwanego organu rentowego, iż jedynym kryterium zastosowanym przez niego przy wypłacie spornych świadczeń był fakt posiadania dzieci lub ich brak, jest błędne. W tym zakresie odwołujący wskazał na treść § 11 Regulaminu, gdzie przewidziano takie dodatkowe okoliczności jak: wiek dziecka, stan zdrowia dziecka, liczba dzieci, prawo do zasiłku rodzinnego, prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, prawo do dodatku pielęgnacyjnego. Podkreślił, że kryterium dochodu na członka rodziny stosowane jest poprzez odniesienie do kwot dochodów określonych w ustawie o świadczeniach rodzinnych.

Poza sporem pozostaje, że na ten aspekt zwróciła uwagę podczas kontroli prowadzonej przez ZUS pracownik odwoływający K. A..

Odwołujący wyszczególnił, iż grupa pracowników, którzy posiadają dzieci jest zróżnicowana poprzez odniesienie do faktu otrzymywania poszczególnych świadczeń rodzinnych i dzieli się na:

- a) zgodnie z § 11 pkt 2 – grupę pracowników, którzy posiadają dzieci z prawem do zasiłku rodzinnego albo dodatku pielęgnacyjnego,
- b) zgodnie z § 11 pkt 3 – grupę pracowników, którzy posiadają dzieci z prawem do zasiłku pielęgnacyjnego,
- c) zgodnie z § 11 pkt 4 – grupę pracowników, którzy posiadają dzieci bez prawa do świadczeń wymienionych w pkt a) lub b),
- d) zgodnie z § 11 pkt 5 – grupę pracowników z grupy c), którzy posiadają więcej niż dwoje dzieci.

Odnosząc powyższe do kryterium dochodowego przewidzianego w ustawie o świadczeniach rodzinnych odwołujący dookreślił, iż:

- a) pracownicy wymienieni w § 11 pkt 2 z prawem do zasiłku rodzinnego stanowią grupę o dochodzie rodziny w przeliczeniu na osobę nieprzekraczającym kwoty 583,00 zł (kwota maksymalna),
- b) pracownicy wymienieni w § 11 pkt 3 z prawem do zasiłku pielęgnacyjnego stanowią grupę o dochodzie rodziny w przeliczeniu na osobę nieprzekraczającym bądź przekraczającym kwotę 583,00 zł,
- c) pracownicy wymienieni w § 11 pkt 4 i 5 bez prawa do zasiłku rodzinnego, dodatku pielęgnacyjnego lub zasiłku pielęgnacyjnego stanowią grupę o dochodzie rodziny w przeliczeniu na osobę przekraczającym kwotę 583,00 zł.

W tym miejscu należy wyjaśnić, iż zasiłek rodzinny i zasiłek pielęgnacyjny są to świadczenia mieszczące się w kategorii „świadczeń rodzinnych” przewidzianych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 114 ze zm.). Są to świadczenia o charakterze pieniężnym. Mają one na celu finansowe wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji, głównie opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej. Mają one stanowić formę pomocy państwa w ponoszeniu przez rodzinę kosztów utrzymania związanych z opieką nad dziećmi, w tym dziećmi niepełnosprawnymi, a także formę pomocy państwa osobom niepełnosprawnym. W odróżnieniu od systemu pomocy społecznej świadczenia rodzinne mają charakter mniej selektywny niż świadczenia z pomocy społecznej, określają kryterium dochodowe warunkujące dostęp do świadczeń na poziomie wyższym niż potrzeby egzystencjalne, mają charakter wyłącznie obligatoryjny i generalnie nie wymagają analizowania potrzeb metodą wywiadu środowiskowego.

W ustawie o świadczeniach rodzinnych poza warunkami nabywania świadczeń rodzinnych, zasad ich ustalania, przyznawania i wypłacania, jak również określeniem podmiotów realizujących zadania w zakresie świadczeń rodzinnych wskazano systemowo rodzaje tych świadczeń przez podanie ich kategorii i nazw poszczególnych świadczeń.

W myśl art. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka (ust. 1).

Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- 1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka;

3) osobie uczącej się (ust. 2).

Art. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych to tzw. słowniczek ustawy, który zawiera katalog pojęć zdefiniowanych na jej potrzeby. Definiuje takie pojęcia jak: dochód, dochód rodziny, dochód członka rodziny, dziecko, niepełnosprawne dziecko, osoby pozostające na utrzymaniu, rodzina, rodzina wielodzietna.

W myśl art. 3 pkt 16 pojęcie rodzina oznacza odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25 rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów; do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko.

Definicja dochodu została skonstruowana przez wyliczenie konkretnych składników wchodzących w jego zakres. Katalog ten ma charakter zamknięty, co oznacza, że wyłącznie składniki z listy wymienionej w art. 3 pkt 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych mogą być uznane za dochód. Dochód rodziny w rozumieniu przedmiotowej definicji stanowi zsumowany wynik dochodów członków rodziny, które to dochody oznaczają, jak stanowi art. 3 pkt 2a ustawy przeciętny miesięczny dochód członka rodziny osiągnięty w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, z zastrzeżeniem art. 5 ust. 4-4b. Zsumowaniu podlegają dochody osób wchodzących w skład rodziny, rozumianej według art. 3 pkt 16.

Jak wynika z treści § 11 pkt 2 i 3 Regulaminu odwołujący uwzględnił fakt pobierania przez pracowników zasiłku rodzinnego i pielęgnacyjnego przez cały poprzedni rok kalendarzowy. Zgodnie z art. 5 ustawy w brzmieniu wówczas obowiązującym zasiłek rodzinny przysługiwał osobom, o których mowa w art. 4 ust. 2, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał kwoty 504,00 zł (ust. 1). W przypadku gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługiwał, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał kwoty 583,00 zł (ust. 2). W przypadku gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie lub dochód osoby uczącej się przekraczał kwotę uprawniającą daną rodzinę lub osobę uczącą się do zasiłku rodzinnego o kwotę niższą lub równą kwocie odpowiadającej najniższemu zasiłkowi rodzinnemu przysługującemu w okresie, na który był ustalany, zasiłek rodzinny przysługiwał, jeżeli przysługiwał w poprzednim okresie zasiłkowym. W przypadku przekroczenia dochodu w kolejnym roku kalendarzowym zasiłek rodzinny nie przysługiwał (ust. 3).

Z kolei zasiłek pielęgnacyjny jest świadczeniem ściśle związanym z osobą świadczeniobiorcy, a jego celem zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych jest częściowe pokrycie wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- 1) niepełnosprawnemu dziecku;
- 2) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 3) osobie, która ukończyła 75 lat (art. 16 ust. 2).

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia (art. 16 ust. 3).

Zasiłek pielęgnacyjny jest świadczeniem rodzinnym, które nie jest uzależnione od dochodu. Jest świadczeniem stanowiącym nie tyle wsparcie rodziny, ile rekompensatę zwiększonych kosztów utrzymania w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji jednego z członków rodziny.

Bez wątpienia utrzymanie osoby niepełnosprawnej wiąże się ze zwiększonymi kosztami życia rodziny, przez zwiększenie wydatków na zakup leków, konieczność ciągłej rehabilitacji oraz kosztownych turnusów rehabilitacyjnych czy zakup urządzeń ułatwiających codzienną egzystencję.

Zasiłek pielęgnacyjny ma charakter pomocowy, natomiast dodatek pielęgnacyjny ma charakter ubezpieczeniowy. Dodatek pielęgnacyjny jest przewidziany w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.). Zgodnie z art. 75 ust. 1 tej ustawy dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia, z zastrzeżeniem ust. 4. Dodatek pielęgnacyjny pełni podobną funkcję jak zasiłek pielęgnacyjny. Również nie zależy od dochodu.

Jak wyjaśnił jednak odwołujący, wprawdzie w § 11 pkt 2 Regulaminu wymieniono pracowników pobierających dodatek pielęgnacyjny na równi z pracownikami pobierającymi zasiłek rodzinny, to jednak w rzeczywistości w spornym okresie świadczenia socjalne z tego tytułu nie były wypłacane.

Sąd orzekający w pełni aprobuje pogląd Sądu Najwyższego wyrażony wyroku z dnia 8 stycznia 2014 roku, I UK 202/13, że właściwym odzwierciedleniem sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika jest wysokość dochodu przypadającego na członka jego rodziny. Ta wartość uwzględnia liczbę pozostających na jego utrzymaniu osób, uzyskiwanie przez pracownika dochodów z innych źródeł, wysokość przychodów osiąganych przez pozostałych członków rodziny, a więc konkretną jego i jego rodziny sytuację życiową. Dodatkowo może być przyjęte kryterium obrazujące szczególne wypadki niedostatku lub innych szczególnych okoliczności wymagających pomocy socjalnej.

Na wysokość wypłat z ZFŚS niewątpliwie wpływa sytuacja życiowa, rodzinna i majątkowa pracownika. Kryteria te odnoszą się do konkretnej jednostki. Stan rodzinny i materialny, jak i układ zdarzeń losowych są immanentnie powiązane z konkretną jednostką i jej rodziną.

Sytuacja życiowa ma charakter zmienny i w różnych momentach życia może kształtować się odmiennie. Uznaje się, że ma ona charakter nagły i z reguły przemijający. Trudniejsza i gorsza sytuacja w pewnych okresach życia może być związana z chorobą, śmiercią członka rodziny, utratą mieszkania itp. Sytuacja rodzinna ma już charakter bardziej stały, ponieważ dotyczy ona liczby członków rodziny, a w szczególności prowadzenia wspólnego gospodarstwa. Zaś sytuacja materialna dotyczy posiadanych zasobów finansowych, a więc środków finansowych przypadających na jednego członka rodziny.

Zaznaczyć należy, że istotny jest związek przyczynowy pomiędzy określoną sytuacją rodzinną, życiową i materialną beneficjenta świadczenia a przyznaniem mu świadczeniem socjalnym. Przy czym, co istotne, o socjalnym charakterze świadczenia nie świadczy jego wysokość, lecz kryteria jego przyznania. W konsekwencji zróżnicowanie świadczeń musi odzwierciedlać rzeczywistą sytuację życiową uprawnionego pracownika.

W tym miejscu należy wskazać, że Sąd podziela pogląd odwołującego płatnika składek, że nie ma ustawowego wymogu składania oświadczeń o sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej pracownika, jak i nie ma ustawowego zakazu stosowania innych sposobów ustalania sytuacji pracownika.

Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie wskazuje metod ustalania sytuacji socjalnej pracownika. Pracodawca może i powinien w regulaminie funduszu dokładnie wskazać jakie dokumenty złożone przez osobę uprawnioną powinny dokumentować jego prawo do określonego świadczenia. Informacje podane przez pracownika posłużą ustaleniu wysokości dofinansowania z Funduszu.

Należy pamiętać, że reguły dowodzenia w procesie cywilnym nakładają na każdą stronę postępowania obowiązek przedstawienia dowodów (art. 3 kpc). Z kolei ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 kpc) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 kc). Skoro zatem płatnik składek chce skorzystać ze zwolnienia, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, to powinien wykazać przemawiające za tym racje.

W ocenie Sądu odwołujący (...) nie wykazał, że w przypadku pracowników nieposiadających uprawnionych dzieci badał indywidualnie sytuację życiową, rodzinną i materialną beneficjenta świadczenia i od wyników tej analizy uzależniał wysokość przyznanego świadczenia. Natomiast w przypadku pracowników posiadających dzieci odwołujący wykazał, że zastosował kryterium socjalne.

Sąd nie podzielił poglądu odwołującego, że ocena sytuacji socjalnej pracownika nawiązująca wyłącznie do faktu nieposiadania dzieci, jest właściwa i prawidłowa. Niewątpliwie posiadanie dzieci czy też ich brak koresponduje z sytuacją życiową i rodzinną pracownika. Jednakże w realiach sprawy trudno dopatrzeć się tego, aby płatnik składek w przypadku pracowników nieposiadających dzieci badał ich sytuację materialną. Analiza szeregu akt spraw dotyczących odwołań wywiezionych przez odwołującego płatnika składek wskazuje, że wśród pracowników nieposiadających dzieci są zarówno pracownicy będący nauczycielami akademickimi, jak i pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi. Idąc dalej, z akt tych również wynika, że zarobki pracowników będących nauczycielami akademickimi nie są na zbliżonym poziomie, są zróżnicowane. Podobnie jest w przypadku pracowników niebędących nauczycielami akademickimi.

Sama okoliczność, że odwołujący płatnik składek w odniesieniu do grupy pracowników nieposiadających dzieci ograniczył dofinansowanie kosztów wypoczynku do dofinansowania kosztów wypoczynku tylko pracownika, co przełożyło się na najniższą kwotę dofinansowania, nie oznacza, że płatnik składek zastosował względem tej grupy pracowników kryterium socjalne. Powtórzyć należy, że o socjalnym charakterze świadczenia nie świadczy jego wysokość, lecz kryteria przyznania.

Przepis art. 8 ust. 1 ustawy wyraźnie określa związek pomiędzy przyznaniem ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej, a użyty w tym przepisie spójnik „i” jasno wskazuje, iż przy przyznawaniu świadczeń socjalnych wszystkie powyższe kryteria socjalne winny zostać uwzględnione łącznie.

Wyodrębnienie uprawnionych do spornego świadczenia według faktu nieposiadania dzieci nie uwzględnia socjalnego charakteru przyznanych im świadczeń. Kryterium braku uprawnionych dzieci stanowi bowiem jedynie element sytuacji socjalnej pracownika, a nie jej całość. Pomija istotną część sytuacji socjalnej pracownika, tj. jego sytuację materialną. Tym samym podważa realizację kryterium socjalnego przy przyznawaniu osobom ubezpieczonym spornego świadczenia.

Odwołujący (...) wypłacając w 2012 roku pracownikom nieposiadającym dzieci świadczenia pieniężne tytułem dofinansowania kosztów wypoczynku, nie uczynił zadość wymogom stawianym w przywołanym przepisie art. 8 ust. 1. Dokonanie podziału środków z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych po uwzględnieniu faktu nieposiadania dzieci, w żadnym stopniu nie oznacza uwzględnienia łącznie, czego wymaga ustawa, sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej beneficjenta świadczenia. Przede wszystkim jednak odwołujący w żaden sposób nie analizował i nie uwzględniał tego, jaka jest wysokość dochodu przypadającego na członka rodziny pracownika nieposiadającego uprawnionych dzieci. Dopiero zebranie tego typu informacji i uwzględnienie uzyskanych danych przy ustalaniu wysokości spornego świadczenia, umożliwiłoby uznanie, iż świadczenia te przyznane zostały zgodnie z przepisami ustawy i Regulaminem, i jako takie stanowią świadczenia socjalne. Dokonanie podziału środków Funduszu wyłącznie według kryterium nieposiadania dzieci jest naruszeniem przepisów art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Należy również kategorycznie stwierdzić, w świetle utrwalonego stanowiska Sądu Najwyższego,

że podział uprawnionych do spornego świadczenia według wysokości wynagrodzeń uzyskiwanych tylko u płatnika składek nie uwzględniałby socjalnego charakteru przyznanych im świadczeń.

Rację ma organ rentowy, że doświadczenie życiowe pokazuje, że jest mało prawdopodobne, by dwie osoby uprawnione pozostawały w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, a tylko taka (lub bardzo zbliżona) pozwalałaby na przyznanie świadczeń w tej samej wysokości. Przyznanie świadczenia socjalnego oraz jego wysokość winna być uzależniona od spełnienia przez osobę uprawnioną kryteriów socjalnych. Pracodawca nie może w dowolny sposób rozporządzać świadczeniami, ponieważ kryteria ich przyznawania uregulowane są ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego i jednolitym stanowiskiem doktryny prawa ubezpieczeń społecznych, przepisy prawa ubezpieczeń społecznych powinny być wykładane ściśle (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 listopada 1999 r., II UKN 187/99, OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 121; z 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04 OSNP 2006 nr 13-14, poz. 218, z dnia 8 kwietnia 2009 r., II UK 346/08, OSNP 2010/21-22/270, OSP 2011/4/38), co oznacza w zasadzie prymat dyrektyw wykładni językowej w odniesieniu do pozostałych metod wykładni, w tym wykładni systemowej i wykładni historycznej lub celowościowej (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2008 r., II UK 315/07, niepublikowany).

W świetle powyżej przedstawionych regulacji żadnego znaczenia nie ma podnoszona przez odwołującego okoliczność, że sposób rozdziału środków Funduszu był akceptowany przez wszystkich pracowników i działające u niego związki zawodowe. Okoliczność ta nie może być uwzględniona przy rozstrzyganiu niniejszej sprawy. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przepisy należy bowiem stosować ściśle, zgodnie z ich brzmieniem, bez możliwości uwzględniania klauzul generalnych, względów słuszności itp.

Z kolei odmiennie Sąd orzekający ocenił świadczenia przyznane pracownikom posiadającym dzieci, w tym pracownikom wielodzietnym i tym, w których rodzinach są osoby niepełnosprawne.

W ocenie Sądu są podstawy do stwierdzenia, że płatnik zastosował kryterium socjalne w przypadku pracowników posiadających dzieci.

Sąd w pełni podzielił pogląd odwołującego płatnika składek, że w przypadku tej grupy pracowników zastosowana gradacja spornego świadczenia odnosi się do sytuacji socjalnej każdego pracownika, a odwołujący uwzględnił łącznie, czego wymaga ustawa, sytuację życiową, rodzinną i materialną beneficjenta świadczenia.

Przypomnieć należy, że ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, nie wskazując metod ustalania sytuacji socjalnej pracownika, daje pracodawcy pewną dowolność w zakresie ustalania tej sytuacji. Zgodzić należy się z odwołującym płatnikiem składek, że wysokość dochodu przypadającego na członka rodziny beneficjenta świadczenia może zostać ustalona w inny sposób niż tylko na podstawie oświadczenia uprawnionego o jego sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. W tym zakresie Sąd orzekający w pełni zgadza się z poglądem odwołującego, że przyznanie spornego świadczenia pracownikom posiadającym dzieci przez nawiązanie do oceny sytuacji materialnej pracownika, dokonywanej według zasad wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych w wyczerpujący, obiektywny i miarodajny sposób uwzględnia różnice w poziomie życia osób uprawnionych.

W konsekwencji należy uznać, że odwołujący (...) wypłacając w 2012 roku pracownikom posiadającym dzieci świadczenia pieniężne tytułem dofinansowania kosztów wypoczynku pracowników i ich dzieci, uczynił zadość wymogom stawianym w przywołanym przepisie art. 8 ust. 1. Dokonanie podziału środków z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych po uwzględnieniu faktu posiadania dziecka, pobierania bądź niepobierania zasiłku rodzinnego, pobierania bądź niepobierania zasiłku pielęgnacyjnego, posiadania więcej niż dwojga dzieci oznacza uwzględnienie łącznie, czego wymaga ustawa, sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej beneficjenta świadczenia. Podkreślić należy, że przyjęte przez odwołującego kryterium posiadania dziecka odnosi się do sytuacji rodzinnej pracownika, kryterium

dochodu uprawniającego do zasiłku rodzinnego do sytuacji materialnej pracownika, zaś kryterium uprawniające do zasiłku pielęgnacyjnego do sytuacji życiowej pracownika uwarunkowanej stanem zdrowia dziecka.

Na podstawie wniosków (i ewentualnie dołączonych do wniosków wymaganych dokumentów) odwołujący dokonywał analizy i uwzględniał to, jaka jest wysokość dochodu przypadającego na członka rodziny pracownika posiadającego dzieci. Następnie uzyskane dane odwołujący uwzględniał przy ustalaniu wysokości spornego świadczenia. Zatem świadczenia te przyznane zostały pracownikom posiadającym uprawnione dzieci zgodnie z przepisami ustawy i Regulaminem, i jako takie stanowią świadczenia socjalne.

Sąd orzekający uznał również, że liczba pracowników spełniających kryterium dochodowe do zasiłku rodzinnego sama w sobie nie przesądza, że przyjęte kryterium jest pozorne.

Pokreślić należy, wbrew twierdzeniom organu rentowego, że odwołujący przy wypłacie świadczeń z ZFŚS pracownikom posiadającym uprawnione dzieci brał pod uwagę indywidualną sytuację życiową, rodzinną i materialną tych pracowników.

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on bowiem wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami winny być zwłaszcza rodziny o niższych dochodach. Jednak w realiach sprawy nie można zapominać, że postępowanie dotyczy pracodawcy będącego uczelnią wyższą – Uniwersytetem, u którego, co wynika z wielu akt, wynagrodzenia kształtują się na stosunkowo wysokim poziomie. Cytowany wyżej przepis § 2 ust. 1 pkt 19 wiąże zwolnienie z podstawy wymiaru składki świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach ZFŚS, a nie ze skrajnie rozumianą realizacją potrzeb najuboższych.

Zaakcentować należy, że organ rentowy, w realiach sprawy, dysponował prawem kontroli odwołującego (...) pod względem prawidłowości zastosowania przez niego kryterium socjalnego przy podziale świadczeń z ZFŚS na rzecz pracowników, tj. pod kątem realizacji warunków z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, a w rezultacie podstaw do zwolnienia od obowiązku ustalenia i odprowadzenia składek na rzecz ZUS od wartości tych świadczeń, na mocy § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku (art. 86 ust. 1 ustawy systemowej). Zakres tej kontroli obejmował prawidłowość i rzetelność obliczania, potrącania i opłacania składek oraz innych wpłat, do których pobierania zobowiązany jest Zakład (art. 86 ust. 2 tej ustawy).

Organ rentowy jest uprawniony do dokonywania ustaleń czy płatnik prawidłowo od kwot wypłaconych swoim pracownikom z tytułu umów o pracę nie odprowadza składek na ubezpieczenia społeczne.

Zatem organ rentowy może weryfikować, czy dokonana wypłata w istocie nie stanowi odpłatności za pracę, a zatem nie spełnia funkcji wynagrodzenia, co nie jest zresztą sporne w orzecznictwie sądów apelacyjnych.

Jednakże rację ma odwołujący, że z uprawnień kontrolnych organu rentowego w żadnej mierze nie wynika kompetencja do dyskredytowania kryteriów stosowanych przez kontrolowanego, jeśli pozwalają na ocenę sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika, stanowiąc czynniki korelujące z celem socjalnym.

Wskazać należy, że sąd ubezpieczeń społecznych nie jest uprawniony do stwierdzenia niezgodności przepisu ustawy z przepisami Konstytucji, umowami międzynarodowymi ani innymi przepisami rangi ustawowej, gdyż z mocy art. 188 Konstytucji RP wyłączną kompetencję w tym zakresie posiada Trybunał Konstytucyjny.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 listopada 2015 roku, II CSK 517/14, sądy i inne organy stosowania prawa nie mają kompetencji do orzekania o niekonstytucyjności przepisu ustawy i odmowy jego stosowania. Domniemanie zgodności ustawy z Konstytucją może być obalone jedynie wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, a związane sędzięgo ustawą, o którym mowa w art. 178 ust. 1 Konstytucji, obowiązuje dopóty, dopóki ustawie tej przysługuje moc obowiązująca. Jeżeli sąd jest przekonany o niezgodności przepisu z Konstytucją lub ma w tym

względnie wątpliwości, powinien - na podstawie art. 193 Konstytucji - zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z odpowiednim pytaniem prawnym (LEX nr 1940564).

Wyłącznie wątpliwości sądu, a nie odwołującego mogą uzasadniać przedstawienie Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego, od odpowiedzi na które zależy rozstrzygnięcie sprawy.

W realiach sprawy Sąd orzekający nie miał wątpliwości prawnych dotyczących wykładni przepisów stanowiących podstawę prawną wyroku, zwłaszcza przepisów art. 18 ust. 1 w zw. z art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998 roku.

Nie znajduje także uzasadnienia podnoszony w treści odwołania zarzut odnoszący się do etapu kontroli przeprowadzonej przez organ rentowy. Zauważyć należy, że wszelkie wady postępowania administracyjnego, zgodnie z obowiązującymi przepisami, nie mogą być przedmiotem rozważań niniejszego Sądu. Sąd powszechny bowiem rozpoznając odwołanie od decyzji organu rentowego nie jest władny do oceny wad decyzji administracyjnej, gdyż właściwy sąd powszechny rozpoznaje sprawę i wydaje rozstrzygnięcie według zasad określonych w Kodeksie postępowania cywilnego a nie w Kodeksie postępowania administracyjnego. Oznacza to, że samo postępowanie sądowe skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania. W konsekwencji podstawą rozstrzygnięcia sądowego mogą być tylko przepisy prawa materialnego (i ewentualnie postępowania cywilnego), a nie przepisy procedury administracyjnej. Stanowisko to jest wyraźnie utrwalone i niezmienna w tym zakresie jest linia orzecznicza Sądu Najwyższego.

Tym samym jednoznacznie należy stwierdzić, że naruszenie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stanowi przesłanki wzruszenia przez sąd ubezpieczeń społecznych decyzji organu rentowego, bowiem w tym aspekcie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego nie są przez ten sąd stosowane.

Odwołujący (...) dokonał podziału świadczeń z ZFŚS na rzecz pracowników nieposiadających uprawnionych dzieci z naruszeniem obowiązujących postanowień Regulaminu. Stąd sporne świadczenie zostało wypłacone osobie ubezpieczonej zaliczonej do grupy pracowników nieposiadających uprawnionych dzieci wprawdzie z funduszu świadczeń socjalnych, lecz nie na warunkach wynikających z tego Regulaminu. Stąd nie może ono zostać uznane za świadczenie finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku. Odwołujący nie zastosował kryterium socjalnego przy przyznawaniu pracownikom nieposiadającym uprawnionych dzieci środków z ZFŚS. Kryterium to nie mogło być bowiem przyjęte ogólnie i opierać się jedynie na ocenie takiego czynnika jak nieposiadanie uprawnionych dzieci. Przepis art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wskazuje bowiem, że przyznawanie tych świadczeń jest ściśle zależne od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych do korzystania z Funduszu. Stąd ich podział powinna poprzedzać indywidualna ocena sytuacji osób uprawnionych pod kątem kryterium socjalnego.

W realiach sprawy nie można zaakceptować poglądu odwołującego, że sporne świadczenie z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przyznawane było pracownikom nieposiadającym uprawnionych dzieci w sposób odpowiadający wymogom ustawy z dnia 4 marca 1994 roku i obowiązującego u odwołującego Regulaminu.

Bez wątpienia odwołujący nie analizował indywidualnej sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników nieposiadających uprawnionych dzieci.

Odwołujący zastosował zatem kryterium, które jedynie pozornie stanowi kryterium socjalne.

Reasumując sporne świadczenie wypłacone ubezpieczonemu **L. K.** stanowi świadczenie dodatkowe pracodawcy dla pracownika, a nie świadczenie z funduszu świadczeń socjalnych, ze wszystkimi konsekwencjami prawnymi tak wobec osoby ubezpieczonej, jak wobec płatnika składek, który co prawda administruje funduszem, jednak nie może tego czynić z pominięciem ustawy. Skoro wypłata spornego świadczenia nie miała charakteru socjalnego, gdyż nie wiązała

go z kryterium socjalnym, to należy je uznać za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie organ rentowy zdołał miarodajnie wykazać, że płatnik przyznając sporne świadczenie nie kierował się sytuacją socjalną pracowników nieposiadających uprawnionych dzieci.

Uwzględniając powyższe rozważania, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴§1 kpc i powołanych przepisów prawa materialnego, oddalił odwołanie (...) im. (...) w P. jako bezzasadne, orzekając jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie 2 wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc, § 2 ust. 1 i 2, § 3 ust. 1 oraz § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 490 ze zm.). Zgodnie z § 2 ust. 1 w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia opłaty stanowiące podstawę zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego nie mogą być wyższe niż stawki minimalne, o których mowa w rozdziałach 3 i 4, niezależnie od wysokości tych opłat ustalonych w umowie między radcą prawnym a klientem. W okresie od dnia 1 sierpnia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku stawki minimalne wynoszą 180 zł w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2015 r. poz. 1078) i § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804). Stosownie do § 2 ust. 1 rozporządzenia Sąd może przyznać opłaty wyższe od minimalnych, jeżeli uzasadnia to rodzaj i stopień zawłości sprawy oraz niezbędny nakład pracy radcy prawnego; nie mogą być one wyższe niż sześciokrotne stawki minimalne (ust. 2). W myśl § 3 ust. 1 tegoż rozporządzenia przy ustalaniu w umowie opłaty bierze się pod uwagę rodzaj i stopień zawłości sprawy oraz wymagany nakład pracy radcy prawnego. Mając powyższe na uwadze, oceniając nakład pracy pełnomocnika pozwanego, Sąd uznał, iż zasadne jest zasądzenie od odwołującego na rzecz pozwanego kwoty 180 zł, odpowiadającej minimalnej stawce kosztów zastępstwa procesowego zgodnie z powołanymi przepisami, przy uwzględnieniu okoliczności, iż pełnomocnik pozwanego przygotował w ramach postępowania sądowego jedno pismo procesowe – odpowiedź na odwołanie i stawił się na jednej rozprawie.

SSO Małgorzata Kuźniacka - Praszczyk